

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΕΠΑΛ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ Η ΦΥΣΗ

A. Μη λογοτεχνικό κείμενο

[Η επέμβαση του ανθρώπου στη φύση]

Το κείμενο αποτελεί διασκευή από το βιβλίο των Νέων της Ευρώπης 2010-11.

Η απώλεια τής βιοποικιλότητας¹ είναι μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο πλανήτης, καθώς όλο και περισσότερα είδη απειλούνται με εξαφάνιση. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η καταστροφή τού τροπικού δάσους τού Αμαζονίου, ενός από τα πλουσιότερα οικοσυστήματα στον κόσμο. Βέβαια, υπάρχουν κάποιες περιπτώσεις επιτυχούς διατήρησης τού φυσικού περιβάλλοντος. Η συνολική εικόνα, ωστόσο, δεν είναι ρόδινη.

Οι άνθρωποι είναι υπεύθυνοι για την επιτάχυνση τής εξαφάνισης των ειδών. Όσο αυξάνεται ο πληθυσμός, τόσο μεγαλύτερο είναι το τίμημα για το περιβάλλον: με την εντατική καλλιέργεια τής γης, τις κατασκευές, τη μόλυνση, την κοπή των δέντρων και την υπερεκμετάλλευση των ωκεανών, βλάπτουμε το οικοσύστημα και καταστρέφουμε τους πιο πολύτιμους πόρους από τους οποίους εξαρτιόμαστε απόλυτα.

Αποτελούμε και εμείς μέρος τής βιοποικιλότητας, αυτού του ιστού τής ζωής, όπου οι άνθρωποι, τα ζώα, τα φυτά και άλλοι οργανισμοί εξαρτώνται ο ένας από τον άλλο. Χρειαζόμαστε τη φύση – μας προσφέρει καθαρό αέρα, καθαρό νερό και τροφή, ανακυκλώνει τα απορρίμματα και ρυθμίζει το κλίμα. Και όλα αυτά δωρεάν! Σύμφωνα με πρόσφατους υπολογισμούς, αν επρόκειτο να αντικαταστήσουμε αυτές τις υπηρεσίες που παρέχει η φύση με άλλες τεχνητές εναλλακτικές λύσεις, αυτό θα μάς κόστιζε δισεκατομμύρια ευρώ το χρόνο – και σε ορισμένες περιπτώσεις κάτι τέτοιο δεν θα ήταν καν εφικτό. Αν δεν αλλάξουμε τη συμπεριφορά μας, η ευχάριστη ζωή μας πρόκειται να αλλάξει.

Θα έχετε ίσως δει κάποια λίμνη που είχε κρυστάλλινα καθαρά νερά να μετατρέπεται σε πράσινο βάλτο. Ο φαύλος κύκλος αρχίζει με τη μόλυνση που σκοτώνει τα

---

¹ βιοποικιλότητας: τής ποικιλίας των ζωντανών οργανισμών που ανήκουν σε ένα περιβάλλον.

ψάρια, τα οποία κανονικά θα έτρωγαν τα φύκια, μέχρι τελικά να καταρρεύσει όλο το οικοσύστημα. Μήπως αυτό είναι μόνο μια πρόγνωση από όσα μάς επιφυλάσσει το μέλλον;

Τα οικοσυστήματα επηρεάζονται, επίσης, από την κλιματική αλλαγή. Οι εκπομπές διοξειδίου τού άνθρακα από τα ορυκτά καύσιμα και η καταστροφή τού φυσικού περιβάλλοντος – ιδιαίτερα των δασών και των υγροτόπων – έχουν οδηγήσει στην υπερθέρμανση τού πλανήτη. Αν δεν μειώσουμε αυτές τις εκπομπές και δεν διατηρήσουμε υγιή τα οικοσυστήματα, η θερμοκρασία μπορεί να αυξηθεί κατά περίπου 1 έως 6 °C αυτόν τον αιώνα, με σοβαρές συνέπειες για όλους. Τα συχνότερα φαινόμενα ξηρασίας, κυμάτων καύσωνα, πλημμυρών και πυρκαγιών θα θέσουν σε κίνδυνο τα ζώα, τα φυτά και τους ανθρώπους.

Χρειαζόμαστε υγιή οικοσυστήματα για να αμβλύνουμε την κλιματική αλλαγή και να προσαρμοστούμε σε αυτήν, καθώς και για να αποφύγουμε τις πιο δυσμενείς της συνέπειες. Οι ωκεανοί, τα δάση και οι βάλτοι αποτελούν φυσικές «παγίδες άνθρακα». Τα παράκτια οικοσυστήματα, όπως οι υγρότοποι, τα δάση με μαγκρόβια δέντρα (=με ρίζες μέσα στην θάλασσα), οι κοραλλιογενείς ύφαλοι και οι παραλίες με φυσικά φράγματα, προσφέρουν φυσική προστασία στις ακτογραμμές.

Δεν μπορούμε να αντιμετωπίσουμε την απώλεια της βιοποικιλότητας, αν δεν αντιμετωπίσουμε την κλιματική αλλαγή. Είναι, όμως, αντίστοιχα αδύνατο να αντιμετωπίσουμε την κλιματική αλλαγή, χωρίς να διαχειριστούμε τη βιοποικιλότητα και τα οικοσυστήματα. Και τα δύο προϋποθέτουν συντονισμένη παγκόσμια δράση. Και πρέπει να ξεκινήσουμε από εμάς τους ίδιους!

A3. Η εκπαίδευση και η ευαισθητοποίηση των νέων σε θέματα περιβάλλοντος είναι αναγκαία. Με αφόρμηση το κείμενο, σε ένα άρθρο σου 200-250 λέξεων, που θα αναρτήσεις στο Διαδίκτυο, να επισημάνεις τους κινδύνους που απειλούν την υγεία τού ανθρώπου εξαιτίας της αλόγιστης καταστροφής τού φυσικού περιβάλλοντος και να υποδείξεις τρόπους/ δράσεις με τους οποίους το σχολείο μπορεί να καλλιεργήσει την οικολογική συνείδηση και συμπεριφορά των νέων.

Μονάδες 25

B. Λογοτεχνικό κείμενο

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ (1862-1924)

«Σκλαβιά»

Ο Ιωάννης Πολέμης είναι ποιητής των χαμηλών τόνων. Η ποίησή του χαρακτηρίζεται από ευαισθησία και καλοσύνη, στοιχεία άλλωστε που χαρακτήρισαν και την ίδια του τη ζωή.

Βλέπω στ' αντικρινό μου παραθύρι
όσες φορές το μάτι μου στραφεί
μια γλάστρα στο πλατύ του ακουμπιστήρι
κι ένα κλουβί ψηλά στην κορυφή.

Στη γλάστρα ανθοβολούν χιονάτοι κρίνοι
κι αργοσαλεύουν φύλλα σπαθωτά
και στο κλουβί κλεισμένο καναρίνι
γλυκολαλεί κι ανήσυχο πετά.

Βλέπω το καναρίνι και τους κρίνους
κι άθελα νιώθω λύπη στην καρδιά.
Παίρνω τα κελαδήματα για θρήνους,
παίρνω για στεναγμούς την ευωδιά.

Φαντάζομαι στους κήπους τ' άνθη τ' άλλα
ελεύθερα ν' ανθίζουν, να μαδούν,
τ' άλλα πουλιά στα δένδρα τα μεγάλα
ασκλάβωτα, τρελά να κελαδούν.

Φαντάζομαι και θλίβομαι κι ακόμα
νοιώθω, πως ειν' απάνθρωπη σκλαβιά
για τ' άνθη οι γλάστρες με το λίγο χώμα,
για τα πουλιά τα ολόκλειστα κλουβιά.

B3. Να επιλέξεις ένα από τα δύο ακόλουθα θέματα. Να καταγράψεις τις απαντήσεις σου σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

1. Να ερμηνεύσεις τις σκέψεις και τα συναισθήματα τού ποιητικού υποκειμένου στο

λογοτεχνικό κείμενο και να εκφράσεις παράλληλα τις σκέψεις και τα συναισθήματα που σου δημιούργησε η ανάγνωση του ποιήματος.

ή

2. Στο ποίημα με τίτλο «Σκλαβιά» περιγράφονται οι περιορισμοί τού χώρου δράσης των φυτών και των ζώων που αποκόπτονται από το φυσικό και κατάλληλο περιβάλλον ανάπτυξής τους. Υπάρχουν και για σένα πρόσωπα ή καταστάσεις που σε περιορίζουν ή σε δεσμεύουν στην καθημερινότητά σου; Να καταγράψεις τις απόψεις σου στο προσωπικό σου ιστολόγιο.

Μονάδες 25